

Posudek magisterské diplomové práce IMS FSV UK, ak. rok 2012/2013

Studentka: Lucie Rydlová

Název práce: Německé mediální koncerny na polském tiskovém trhu

Vedoucí práce: PhDr. Petr Šafařík

Lucie Rydlová se ve své magisterské práci zabývá příchodem německých tiskových koncernů Axel Springer a Verlagsgruppe Passau na polský mediální trh a jejich tamním působením; autorka se soustředí zejména na období 1994-2009. Srovnává obchodní i obecnější strategii těchto dvou firem v Polsku a porovnává také vybrané rysy v chodu mateřských a dceřiných společností uvnitř každého ze jmenovaných koncernů.

Své téma studentka pojednává v kontextu celkové transformace polského mediálního systému po roce 1990. Snaží se zachytit i to, nakolik a jak byly v Polsku a částečně i v SRN německé mediální akvizice diskutovány ve spojitosti s nesnadnými polsko-německými vztahy.

Pojednání obsahuje všechny náležitosti vyžadované od magisterských diplomových prací. Ohlášenou metodu komparace uplatňuje jen částečně a nabízí i dílčí diskursivní rozbor. Většina textu je kompilací odborných zdrojů k pojednávaným tématům. Studentka provedla dobré rešerše a využila značný počet titulů sekundární literatury i pramenů – zde většinou publicistických článků.

Lucie Rydlová se ve zvoleném tematickém komplexu zaměřila na důležité problémy a podtémata: pokus charakterizovat polský mediální systém učinila vhodně s oporou ve studii inspirované respektovaným mediologickým konceptem autorů Daniela C. Hallina a Paola Manciniho¹ (str. 10-12). Popsala důležité rysy strategií dvou sledovaných koncernů a poukázala na neúspěšné snahy polského antimonopolního úřadu vzdorovat rostoucí koncentraci mediálního vlastnictví (str. 66-68).

Pozoruhodné – byť jen stručné a kompilační, navíc převzaté z jediného zdroje – je tvrzení o tom, že regionální noviny koncernu Polskapresse tíhnou k apolitičnosti (str. 63). Pro zajímavost k tomu doplňují, že snaha vyhybat se některým kontroverzním tématům byla konstatována i u obdobného konceptu spojených regionálních deníků v České republice (Deník), který je stejně jako Polskapresse ve vlastnictví bavorského koncernu Verlagsgruppe Passau.²

Pochválit je třeba to, že autorka zohlednila širokou škálu podtémat a že látku dokázala dobře strukturovat. Zdařilé je mj. stručné resumé zjištění o důležitých rysech působení obou sledovaných vydavatelství (str. 73).

Přínosný je i studentčin zájem o vliv diskursu polsko-německých vztahů na debatu o působení německého kapitálu na polském mediálním trhu (zejména str. 76-77). Diplomantka ale inklinuje ke zjednodušenému hodnocení kritických hlasů jako projevu především resentmentů (často nacionalisticky zbarvených) nebo účelovosti spojené s konkurenčním bojem. Řada relevantních odborných titulů pojednávajících kriticky o problematice přílišné koncentrace vlastnictví a globalizace médií přitom zdůrazňuje hlavně provázanost tématu s teoriemi demokracie.³ K větší relevanci i prohloubení některých jednotlivých závěrů by bylo zapotřebí opírat se o užší (zejména diskursivní) analýzy provedené jinými autory. Ty ale vesměs chybějí, pojednání se tedy místy nutně opírá jen o dílčí zjištění a náhledy.

¹ Hallin, D. C. – Mancini, P., Systémy médií v postmoderním světě. Praha: Portál, 2008.

² Srov. např. Šmíd, M., Czech Republic. In: Petkovic, B. et al. (eds.), Media ownership and its impact on media independence and pluralism. Ljubljana: Peace Institute, 2004, str. 141-163, zde str. 153; obdobně vyznívá esej dvou mediologů brněnské Masarykovy univerzity Kouřil, V. – Štětka, V., Prosazují zahraniční vlastníci v českých médiích zahraniční zájmy? Literární noviny, 2005, roč. 16, č. 38, str. 9.

³ Kupř. Baker, C. E., Media concentration and democracy: why ownership matters. Cambridge; New York: Cambridge University Press, 2007.

Mylné je tvrzení v abstraktu o tom, že bavorský koncern Polskapresse v Polsku již nevydává regionální *deníky* a že tyto noviny prý jako regionální mutace „vycházejí už jen několikrát týdně“. Neplatí to takto paušálně, několik regionálních novin z vydavatelství Polskapresse, např. Dziennik Bałtycki či Gazeta Krakowska, totiž vychází stále jako *deníky*. V samotné práci je příslušná pasáž o frekvenci vydání dvakrát týdně zkratkovitá (str. 69), ve skutečnosti vypovídá jen o některých mutacích projektu Polska the Times (jako je kupř. Polska Metropolia Warszawska). Není mi známa příčina, proč se výše zmíněný omyl v abstraktu objevil (v rámci konzultací jsem ho neobdržel; abstrakt by celkově měl být kvalitnější už s ohledem na požadavky daného žánru).

Jak uvedeno, pojednání pracuje s velkým počtem titulů odborné literatury a především pramenů, většinou novinových textů. Z nich někdy studentka reprodukuje postoje či jednotlivé teze sporně, protože není jasné například to, zda hodnotící výraz obsažený v citované nebo parafrázované části sama sdílí (viz kupř. řádek o údajné „naivitě Poláků“, kde autorka měla připojit i slovo jako „prý“ či „údajně“, str. 78).

Stručná pasáž zmiňující teorii závislosti a vůbec východiska některých polských kritiků německých akvizic na polském mediálním trhu (str. 74) měla být zmíněna také v úvodní části pojednávající o teoretické problematice.

Někdy by bylo přínosné rozkrýt povahu zmíněných veřejných debat o mediálněpolitických tématech přesněji. Kupř. tam, kde Lucie Rydlová píše, že v příloze deníku Fakt byly otiskovány i „publicistické a esejistické texty předních evropských intelektuálů“ (str. 48), by bývalo bylo dobré uvést k lepší představě čtenáře alespoň několik jmen a nejlépe i stručnou charakteristiku politického a dalšího založení daných osobností. Podobně na dalším místě, kde diplomantka popisuje polemiky kolem mediálně-politických témat, je škoda, že se nesnaží více přiblížit jednotlivé aktéry, zejména jejich institucionální či politické zázemí. Patrné je to kupř. v pasáži hovořící pouze o otištění „názoru sedmi intelektuálů“ (str. 53).

U zmínek o výši nákladů (např. na str. 56) by bylo dobré odkazovat na zjištění příslušné autorizované organizace, v Polsku je jí Związek Kontroli Dystrybucji Prasy.⁴

Na několika místech magisterská práce vyznívá příliš zkratkovitě – kupř. když diplomantka zmiňuje „ideologický boj“ mezi pravicovými médii Dziennik a Rzeczpospolita, ale neuvádí k tomu nic bližšího (str. 53). Podobně by upozornění na možnost, že některé polské osobnosti účinkující – zřejmě za honorář – na různých akcích pořádaných společností Polskapresse (Verlagsgruppe Passau) by se mohly napříště cítit zavázány pořadateli, autorka měla podávat ještě explicitněji jako domněnku, tj. přinejmenším s použitím kondicionálu. Dané téma totiž více nerozvádí (str. 59).

Na několika místech diplomové práce mohly být části uvedené v poznámkách pod čarou zařazeny do hlavního textu, výklad by pak byl plynulejší (kupř. v odkazec č. 272-274 nebo 339-340).

Pasáž, kde studentka píše ihned po větě o dění v Polskapresse „o případu týkajícím se České republiky“ (str. 71) mate, jelikož ta souvislost není v dosavadní části textu objasněna (vyskytuje se – navíc opět jen zkratkovitě – v pozn. pod čarou č. 333 až na str. 77).

Stylisticky a jazykově je předložené pojednání na dobré úrovni, slabinami je nadužívání některých výrazů (např. „definovat“ a „domnívat se“) a opakování stejných slov velmi blízko vedle sebe (kupř. „prohřešky“, str. 57). V polovině závěru je nevhodné použití obratu „chceme hned v úvodu“ (str. 82); nedobrá je i výskyt několika autorčiných vlastních obrazných pojmenování či hovorových idiomů a žurnalismů, například „regionální deníky (...) sloučené pod jeden plášť“ (abstrakt), „čeří vody“ (str. 31), „hladový trh“ (str. 45), „pohádkové platy“ (v pozn. č. 207), „padal náklad“ (str. 67).

⁴ Viz <http://joomla.zkdp.pl/> [15. 1. 2013].

Studentka měla psát u časových rozsahů pomlčku místo spojovníku (např. str. 21 a 58) a přechylovat ženská příjmení ve tvarech, kde to standardně vyžaduje mluvnice českého jazyka (kupř. Susanne Fengler, str. 3).

Drobné nedostatky jsou i v psaní odkazů – zápis opakovaných bibliografických údajů měl být více zkracován (např. pozn. pod čarou č. 39); zvolená citační norma vyžaduje i jiný druh zápisu tzv. bezprostředně opakovaných odkazů (kupř. pozn. pod čarou č. 237 nebo 251). Při uvádění více bibl. údajů v textu jedné a téže poznámky pod čarou by bylo vhodné je výrazněji oddělovat, tj. alespoň středníkem (srov. kupříkladu pozn. pod čarou č. 236). V odkazech někdy chybějí interpunkční znaménka po uvedení bibliografických údajů, po nichž text poznámky pokračuje (např. v pozn. č. 207).

Závěrem podtrhuji, že si Lucie Rydlová vybrala velice náročné téma. Podle mého názoru podala velmi dobrý výkon, navrhuji proto hodnotit její magisterskou diplomovou práci známkou *velmi dobře* (2).

16. 1. 2013

PhDr. Petr Šafařík